

РОЗДІЛ 2. СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

СТАНОВЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ПАРАДИГМИ ГЛОБАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

FORMATION OF GLOBAL ECONOMIC DEVELOPMENT FINANCIAL PARADIGM

УДК 339.92

Богатирьов І.І.

к.е.н., доцент,
докторант кафедри міжнародного
обліку і аудиту
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана

*У статті проаналізовано поняття пара-
дигма як наукова категорія. Розглянуто
становлення парадигми як дослідницької
моделі кінця ХХ – поч. ХХІ ст. Досліджено
різні тлумачення сутності «парадигми».*

Ключові слова: фінансова парадигма, гло-
балізаційні відносини, глобальні процеси,
структурна гібридизація.

*В статье проанализировано понятие пара-
дигмы как научной категории. Рассмотрено
становление парадигмы как исследова-
тельской модели конца ХХ – нач. ХХІ ст.*

*Исследованы разные толкования сущности
«парадигмы».*

Ключевые слова: финансовая парадигма,
глобализационные отношения, глобальные
процессы, структурная глобализация.

*The article analyzes the concept of paradigm as a
scientific category. The formation of paradigm as
a research model of the late ХХ – early ХХІ cen-
tury were discovered. Different interpretations of
the essence "paradigm" were researched.*

Key words: financial paradigm, globalization rela-
tions, global processes, structural globalization.

Постановка проблеми. Уперше про пара-
дигму, як наукову категорію заговорили ще
в античні часи, де вона, за різними науково-
дослідницькими, даними означала спільну
основу дослідження, яка повністю ідентифікува-
лася у межах тодішньої методологічної площини.
Відомі науковці тієї епохи (Аристотель, Геродот
та ін.) активно використовували у своїх працях
цей термін. Втім попри все цілісного визначення
він не мав.

На етапі середньовіччя та першої промисло-
вої революції ця дефініція була успішно забута і
повернення до неї відбулося лише у другій поло-
вині ХХ ст., де термін «парадигма» поступово
набував декількох нових важливих значень. Ініці-
атором модернізованого тлумачення нової поня-
тійної моделі виступив представник чикагської
наукової школи американський філософ Т. Кuhn
[1], який в умовах нової створювальної структури
наукової революції виокремив парадигму як відпо-
відний, принципово новий контент дослідження,
сумарний методологічний апарат якого, на думку
науковця, дозволить максимально прискорити
характер пізнання світу. З цього випливало, що
парадигму наприкінці ХХ ст. здебільшого роз-
глядали, як міжсекторальний набір селективних
інструментів встановлення істини, або ж опану-
вання нових знань. Втім, методологічні зміни в
науці цим не обмежились.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Вагомий внесок у дослідження становлення
парадигми як дослідницької моделі кінця ХХ –
поч. ХХІ ст. зробили провідні вітчизняні та зару-
біжні науковці, зокрема О. Федірко, Р. Робертсон,
К. Стрижиченко, Я. Корнаї.

Постановка завдання. Метою даної роботи є
аналіз проблем становлення парадигми як дослід-
ницької моделі кінця ХХ – поч. ХХІ ст.

Виклад основного матеріалу дослідження.

В останні десять років минулого століття пара-
дигма перестала бути такою, що чітко регулює
методологічні пропорції та встановлює теоретичні
кордони дослідження. Розпочався руйнівний про-
цес секторальної диференціації; Як результат –
фахівці з різних спеціальностей почали активно
використовувати ідею розмежування. Відтепер
термін «парадигма» міг використовуватися у всіх
науках (філософії, психології, соціології, матема-
тиці, а з часом й в економіці). Вже у ХХІ ст. зростала
кількість точок зору на дефініцію «парадигма»,
розширювався її компонентний склад та сфери
використання. Український науковець І. Бондар
[2, с. 33] нарахував три тлумачення парадигми, до
яких він відносить:

- парадигму, як своєрідний світогляд, який
віддзеркалює модель узагальненого раціональ-
ного інтегрування природи і суспільства;
- парадигму, як міждисциплінарну сукупність,
котра включає переконання, цінності технічні
засоби (ми назвемо їх механізмами і інструмен-
тами), що дозволяє, з нашої точки зору, об'єднати
фахівців в певне наукове товариство, усі члени
якого поділяють відповідні погляди та дослідницькі
прерогативи;
- парадигму, як загальноновизнаний зразок, або ж
своєрідний шаблон для розв'язання фундамен-
тальних завдань, що стоять перед суспільством. З цього
тлумачення випливає, набір інструментів (приміром,
системний підхід) має залишатися подібним до,
що підходить до будь-якої науки. Відтак виходить,

що математизація методів дослідження може бути поширена на всі сфери знань, включаючи гуманітарні. Тож не дивно, що виникає цілком доволі важливе питання про валідність отриманих результатів, адже інтерпретація результатів наукового пошуку далеко не завжди дозволяє системно ідентифікувати процес або явище, що вивчається через те, що в його основі можуть лежати не лише раціональні, а й ірраціональні вчинки, нелогічна поведінка та особисті цінності індивіда. Натомість як відомо, розрахунки параметрів, характеристик, динаміки завжди носитимуть виключно раціональний характер.

Втім список тлумачень сутності «парадигми» може бути розширений і доповнений окремими деталями:

- парадигма, може розумітися як секторальна сукупність селектування наукових підходів, в межах яких вдається більш швидкими темпами та з меншими витратами часу об'єктивно розпізнати природу певного явища (процесу) та, відповідно до цього, розробити алгоритм його розвитку;

- парадигма, сприймається як категорія глобалізації, основні процеси в якій мають загальнопланетарний характер, а ідентифікована антропогенна людська діяльність сприймається як частина ноосфери. Неважко зрозуміти, що таке тлумачення парадигми матиме системний характер і базуватиметься на принципах цілісності, ієрархічності та виваженості.

Наведена вище інтерпретація парадигми, завжди буде спиратися на певний категорійний та частково, таксономічний апарат. Найважливішим для дослідження, при цьому, має бути визначення моделі. Відомий французький дослідник Ален Бадью, основні роботи якого присвячені як філософії і богослов'ю так і математиці, спробував визначити для себе інтерпретацію. моделі, як загальнометодологічної категорії, що об'єднує «поняття» (знання, як стверджує Бадью, що є репрезентацією за допомогою реально – емпіричного); концепт (теорія моделей, та, додамо від себе, їхньої взаємодії), категорію 1 (позитивістську), категорію 2 (діалектично-матеріалістську).

У сучасній системі соціальних та економічних наук сама модель може бути інтерпретована як прикладна математична формула (набір формул) дослідження певного процесу (за цих умов ми маємо справу лише з селективною основою оптимізації пошуку, суб'єктивізму авторів та мінімізації витрат того, що вивчається), або системними змінами у суспільстві (моделі – неоліберальна, неокейнсіанська, імпортозаміщення тощо). З цього випливає, що за будь – яких умов мають бути визначені відповідні пріоритети, у першому випадку – числові, у другому – якісні та системоутворюючі.

Доволі складним для сучасного розуміння парадигми є її зв'язок з теоріями. Здавалося б, зви-

чайна логіка будь-якого дослідження підказує, що спочатку має бути сформована сама парадигма, яка, на будь-якій стадії свого розвитку потребує відповідного методологічного осмислення та апробації. В її межах формуються відповідні теорії, секторальні та загальнонаукові підходи, а також та алгоритми застосування. Зауважимо також, що нові теорії також формуються у передпарадигмальний період, втім важко пророкувати, наскільки зрілими вони виглядатимуть у подальшому. Разом із тим окремі вчені не виключають й певний мікс, коли базова теорія й дослідницька парадигма виглядають одним цілим. Наслідками таких перетворень стала, запропонована К. Стрижиченко, неокласична парадигма [3].

Важливою особливістю існуючих на цей час парадигм є їх орієнтування на досягнений рівень розвитку суспільства, але при цьому не враховуються екстремальні (ендо- та екзогенні) зміни, які можуть суттєво змінити ставлення населення до пропонованих змін, які ще донедавна забезпечували повну довіру. На додаток до цього надзвичайно важливим є те, що чимало фахівців погоджуються з тим, що інформація, яка поступає зовні також може носити асиметричний характер. Дослідження Дж. Акерлофа, М. Спенса та Дж. Стігліца, щодо аналізу ринків та управління фінансами корпорацій в умовах асиметричної інформації, за який вони отримали у 2001 р. Нобелівську премію, суттєво вплинули на уявлення науковців про структури сучасних досліджень, адже всі вони орієнтувалися лише на симетричне оцінювання тих змін, що вирують у глобальному суспільстві, натомість реальний ринок товарів та послуг далеко не завжди був орієнтований на офіційну статистику. Відтак, неокласичні уподобання нерідко виявлялися необґрунтованими. Ось чому, при формуванні нової парадигми слід враховувати таке:

- по-перше, асиметричність інформації, що надходить, робить викликає різну реакцію у суспільстві, а також в межах ТНК та ТНБ. Натомість рішення, які приймають провідні корпорації базуються на додаток до звичайної, ще й на альтернативній статистиці з урахуванням тих фундаментальних змін, що відбувалися не лише в економічній, а й в соціальній, гуманітарній та ментальній сферах. Неабияке значення при цьому має безпековий аспект та адекватне оцінювання ризиків у т. ч. тих, що базуються на здобутих, неофіційним шляхом нових даних;

- по-друге, ідея рівноважної ціни поступово втрачає своє пріоритетне значення, адже в умовах стрімкого оновлення виробництва розширення асортименту продукції та послуги, що випускаються, прослідкувати динамічний зв'язок «ціна – якість» доволі важко;

- по-третє, ринковий механізм далеко не завжди спрацьовує, адже конкретні категорії

«Економіксу» «сукупний попит» та «сукупна пропозиція» суттєво ускладнилися і замість них з'явилися термін «глобальний попит» та «глобальна пропозиція», у той час як ніхто з сучасних авторів не пише про те, що може бути досягнена глобальна рівновага;

- по-четверте, перманентність криз, їх висока географічна та секторальна динаміка та поліструктурний характер прояву наслідків сприяють відновленню вагомості та дієвості національних урядів та наднаціональних інституцій в їх подоланні, проте заходи, що будуть скеровані на це можуть мати різні наслідки для окремих держав та розташованих на їхній території корпорацій;

- по-п'яте, досягнення якостей універсальності [5, с. 1] парадигми як дослідницької, так і суспільної (глобальної) багато у чому гальмується диференціацією підходів до ідентифікації, відсутністю розуміння шляхів подолання перешкод та невірою в те, що така модель матиме місце у майбутньому.

Концептуально, будь-яка парадигма, має чітко визначатися у просторі і в часі, носити перманентний динамічний характер, а відтак й дискретний розрив в її розвитку, що має ж стимулювати відповідну циклічність змін, яка мало чим відрізняється від тієї, що була запропонована свого часу М. Кондрат'євим. Неважко також спрогнозувати, що суспільні парадигми дедалі більше охоплюватимуть сфери взаємовідносин, між людьми, країнами, інтеграційними угрупованнями тощо, а відтак матимуть тенденцію до розширення та, водночас, стиснення в часі.

Втім, на нашу думку, доволі дискусійними можна вважати співвідношення: парадигмальна модель та країнова модель. У сучасній науці саме таким підходам присвячено чимало досліджень, адже сама країнова модель, в умовах сьогодення виявилась такою, що носить висодиверсифікований характер. Так у О. Кузнєцова це англосаксонська модель глобального капіталізму [6]. Натомість у В. Морозова – німецька модель регулювання економіки [7], а у М. Pirie – англо-саксонська модель капіталізму [8].

Звичайно, що співвідношення між різними секторальними і країновими підходами суттєвою мірою детермінує уявлення про сучасну парадигму, в основі якої лежить процес значних глобальних трансформацій. З огляду на це надзвичайно важливим є уявлення про парадигму як про систему утворюючу дефініцію, звідки походить наступне словосполучення – системна параграма. Саме вона, свого часу, була детально обгрунтована угорським економістом Яношем Корнаї [9, с. 10-12]. У загальному вигляді її можна представити у формі умовних постулатів:

- дослідження будь – якої економічної системи має базуватися на принципах взаємозв'язків

між цілим та його частинами (від себе додамо: це можуть бути генетичні, ієрархічні, або ж поліструктурні зв'язки між підсистемами, котрі разом узяті забезпечуватимуть діалектичну єдність процесів, що розглядаються);

- якщо системність вважатиметься основним принципом побудови нової парадигми, то, окрема наука не може претендувати на домінування і, що є дуже важливим, на нову системність (звичайно, що з цим твердженням Я. Корнаї можна дискутувати, адже виходить що створювати секторальні, або ж секторально-дослідницькі парадигми неможливо в принципі, адже втрачається сама суть системи, відтак виникає цілком риторичне питання: чи можуть глобальні парадигми, про які піде мова далі, забезпечити адекватне зображення усіх, без винятку, процесів що мають місце у суспільстві);

- важливим напрямком, як стверджує автор, має слугувати орієнтація на інституції (уточнюється, що на постійно діючі), а не на економічні, політичні та культурні процеси. Цілком зрозумілим тоді є уявлення про сам процес руху суспільства, адже інституції в світі існують не самі по собі, а для управління (гармонізації) тими змінами, що зумовлені появою нових способів виробництва, зміною мислення, продуктуванням нових цінностей тощо;

- тісний зв'язок існуючої організації суспільства з історичним процесом його розвитку, також є важливою перевагою теоретичних поглядів Я. Корнаї, втім такі підходи є «не завжди є зрілими, адже по – перше так звана «регіональна пам'ять» є далеко не завжди важливим аргументом при прийнятті рішень, а по – друге, в умовах глобалізації, той саме фінансовий динамізм суттєво руйнує модель організації суспільства, яка ще у XIX–XX ст. вважалася сталою»;

- парадигма обов'язково має містити в собі відповідні преференції, зміна яких забезпечуватиме й її оновлення. З цим висловом можна погодитись, але потребує уточнення, на кого сааме мають бути скеровані преференції;

- надзвичайно дискусійним є шостий пункт, в якому угорський економіст стверджує, що основним інструментом аналізу є використання статистичних моделей. Без сумніву, при виокремленні економічної парадигми, швидше за все так воно і є. Втім, якщо йдеться про гуманітарні парадигми (приміром креативні) керуватися лише таким підходом – не варто, адже він не лише не висвітлює ті процеси, що відбуваються у суспільстві, а й значною мірою примітивізує їх, зводячи виключно до констатації інтенсивності, або ж ємності культуральних, ментальних, або інших зрушень;

- можна погодитись з Я. Корнаї, що кожна система (субсистема) має свої недоліки та дисфункції, але виникає питання їхній вплив на кінцевий результат та нагромадження негативних змін при переході від секторальних субпарадигм

до глобальних. Відтак виходить, що синергійний ефект узагальнення може призвести до згладжування (нівелювання) помилок, а може, й навпаки, їх суттєво посилювати;

- останній пункт світоглядних позицій автора не викликає абсолютно ніяких заперечень, адже науковець стверджує, що парадигмі притаманна власна методологія та відповідні методи аналізу.

На поч. 90-х р.р. XX ст. надзвичайно популярними були дві парадигми – «Ното оесопотікус», в основі якої, за Р. Свебергом, лежала свобода дії; раціональні обрахунки; ринок; кратність, децентралізація рішень; аналітичні та абстрактні концепції; передбачення як пояснення; а також, самодостатність та «Ното socielogicus», найважливішими перевагами якої вважалися: колективна дія та її обмеженість через наявну соціальну структуру; ірраціональне сприйняття; традиції та цінності; ринок, як частина суспільства; рішення, які обумовлені соціальною та політичною владою; емпіричні та описові моделі і, знову ж таким – самодостатність [10, р. 22].

Упродовж останнього десятиліття, століття, що минуло, розвиток фундаментальних парадигм відбувався виключно нерівномірно, адже пропонувався як їх системна конвергенція та створення, на цій основі нової соціально – економічної парадигми так і руйнація однієї з її складових. Прихильники першого варіанту були переконані, що цілком ймовірно є прогноз на їх зближення, натомість інші були впевнені, що реальним шляхом є взаємні поступки бізнесу, урядів та населення. При цьому апологетом гармонізації наводився цілком успішний досвід країнових моделей скандинавських країн, натомість їх опоненти стверджували, що більш вражаючі переваги економічної парадигми в якості доказу зазначали успішний досвід США та Великобританії. Натомість апологети третьої парадигми – екологічної, стверджували, що гармонізація двох попередніх моделей є можливою лише за умов створення спільного контенту, своєрідною цементуючою основою якої є екологічна складова. Проте, як показав досвід, жодна з цих парадигм не вийшла на авангардні позиції, а численні наукові панельні дискусії лише активізували вплив окремих структурних елементів.

Початок XXI ст. був ознаменований системною модернізацією тих глобальних процесів, котрі у світовій практиці набули принципово інших функцій, моделей ідентифікації та інституціонування. Саме такі параметральні характеристики нового парадигмального пошуку визначив для себе британський науковець Е. Кінг, який глибоко переконаний, що своєрідний постмодернізм має бути визначений у часі і просторі. В його розумінні «...стрибок в інтернаціоналізації капіталу, міжнародній трудовій міграції та технологічних трансформаціях, а також вища залежність від туризму

найімовірніше приведуть до формування багатьох структурних характеристик... Я маю на увазі, – пише він, зростання послуг від місцевих, а також мультинаціональних виробників із залежною від них сферою постачання послуг на іншому рівні – мультикультуралізму, розширення культурної економіки, процвітання символічної економіки та загострення етнічних, расових і суспільних відмінностей» [11, с. 173-174]. Наведену вище теоретичну концепцію Кінга доволі яскраво ілюструє життя, адже дифузія економік, культури ментальності та уподобань, що швидко змінюються суттєво впливає на характер відносин у суспільстві, їх пріоритетність та інтенсивність модернізації тих постулатів XX ст., які ще не так давно вважалися сталими.

Свій, доволі ускладнений доробок до формування нової моделі глобалізаційних відносин запропонував також Я. Пітерзе, у нього основним ідентифікаційним пріоритетом стає структурна гібридизація. В якій чітко прослідковується каскадна послідовність – глобалізація – регіоналізм – субрегіоналізм [12, с. 50], а основними ефектами стають:

- збільшення доступних способів організації;
- розширення функціональних мереж корпорацій, міжнародних організацій та неурядових структур;
- локалізація гібридних місць та просторів міграційної мішанини [12, с. 80-81, с. 90].

При цьому постгібридність та формування, на її основі, відповідної політики є неминучими і таким, що несе значні зміни у сприйнятті дійсності, натомість, стандартизація уподобань споживачів – сприяє розповсюдженню ідей в інтелектуальній, у т. ч. ментальній сферах. Розмірковуючи над такою турбулентністю, яка поширюється не лише на горизонтальному рівні, а й секторальному Р. Робертсон, дійшов висновку, що гібридний мікс глобалізації та локалізації, який автор упевнено називає глокалізацією, пропонує ніщо інше як модель культурного імперіалізму. Створення так званих «локальних декорацій», на чолі яких стоїть експансія культурних систем із США та країн – лідерів, а також висока динаміка руху команди розробників, котрі також формуються як багатонаціональні сприяють максимальному поширенню продуктованих медіа (культурних) продуктів. Також, як означає Р. Робертсон, важливим є стандартизація національних символічних (когнітивних) ресурсів, розширення ідей і практик з країн, що розвиваються [13, с. 63-65].

Разом із тим, сучасна модель відносин у глобальному суспільстві не виглядає такою вже простою, адже в її основі лежать значні секторальні зміни, а також процеси, що становлять, з одного боку, її діалектичну єдність, проте з другого – подальшу диференціацію, межі якої стрімко роз-

ширюються. З огляду на це відомий британський дослідник М. Фезерстоун та С. Леш вирішили використати неологізм, і запропонував термін «гомонізатор», що об'єднують процеси, котрі, чітко вкладаються в сценарій конвергентного розвитку. Його методологічну основу становить суспільний пошук універсального в партикулярному, або ж у вигляді товаризації, чи, навіть, в межах часопросторового дистанціонування [14, с. 20]. Протилежної думки, як зазначають згадувані вище автори, дотримуються гетерогенізатори, котрі «...заперечують існування системи, не визнають розрізнення універсального і партикулярного, сприймають домінування заходу над рештою, а відтак пропонують універсалізм» [14, с. 20-21].

Останні десять років були ознаменовані новітніми змінами у суспільстві, суть яких полягає у новому продуктуванні цілого ряду незрілих парадигм, в основі яких лежав не інструментально-механічний і, навіть, не інституційний підходи, а принцип домінуючої дії. Внаслідок цього, парадигма « Homo informaticus», методологічним меседжем якого стала, з одного боку, людина, що прив'язана до комп'ютера, а з другого – нова модель суспільства вийшла на перший план, потіснивши, таким чином, дві попередні. Доволі цікавий параметральний аналіз пропонованої парадигми запропонував вітчизняний дослідник О. Федірко, який чітко ідентифікував, спираючись на проведене ґрунтовне вивчення структурно – компаративної еволюції системних парадигм, методологічну суть нової моделі. За автором це виглядає таким чином:

- дія – індивідуалізована, віртуалізована;
- принцип дії – свобода з неявною регламентацією у разі глобальної загрози;
- мотиви дії – сприйняття світу через створення і нагромадження знань і капіталу, активний трансфер інформації;
- арена дії – віртуальний світ, глобальний ринок;
- визначальний принцип – нова централізація рішень, що приймаються не політичними силами, а технократією;
- типи концепцій, що використовуються – системні поліструктурні, аналітичні, емпіричні, абстрактні;
- завдання аналізу – прогноз у межах встановлених емпіричним шляхом часових лагів;
- відношення до інших наук – самодостатність [15, с. 25].

З наведеного вище неважко зрозуміти, що саме модель «Людина інформаційна» – з часом стане центром нової парадигми, адже на відміну, від попередніх вона створює попит на інформацію, модернізує, поширює та комерціалізує її. Надмірність та різновекторність інформації що надходить, проходить важливий процес узагальнення,

систематизації та структуризації. Відтак торгівля, обмін та продаж інформаційних продуктів утворюють гігантський ринок, який за своїми масштабами та ціннісними характеристиками наближається до реального ринку товарів та послуг.

Починаючи з першого десятиліття ХХІ ст. у науковому середовищі все частіше говорять про урізноманітнення інформаційного простору, адже частина продукування наукових, медійних та інших продуктів поступово переходить до віртуальної сфери, а відтак його новими його власниками стають вже не ТНК та ТНБ, а куратори мереж, адже для здійснення трансферу певного інформаційного масиву вже не потрібна особиста участь кожного з глобальних акторів, які нерідко виявляють бажання залишатися в тіні. Такі суперечності привели до того, що й «Homo informaticus» потребувала модернізації. Нова парадигма – «Homo network» або «Homo retis» (обидві означають – людина мережна) почала у період після 2010 р. інтенсивно її підтримувати і серйозно критикувати водночас. З часом дискусії стрімко набували глобального характеру. Так, ще у 2003-му році А. Олійник запропонував, обґрунтовану ним модель сітьового капіталізму [16], а вже у 2009-му році С.Чистяковим була сформульована так звана концепція сітьової людини [17].

Парадигма «Homo retis», яка також була системно проаналізована О. Федірком [15] й зараз залишається дискусійною. Ось, чому її подальший аналіз потребує деяких застережень адже, як далі буде доведено, вона стоїть найбільш близько до секторальних парадигм, зокрема до фінансової.

Висновки з проведеного дослідження.

У сучасному світі існує цілий конгломерат інтересів, але якщо раніше загострення конкуренції приводило до поляризації економічних відносин, то в умовах зростання віртуалізації глобального господарства, вони можуть швидко перетворюватися у колабораціонізм, коли компанії, що змагаються здатні швидко налагодити свою взаємодію на рівні співробітництва їх на ранніх стадіях створення конкурентного продукту. Водночас, в існуючих мережах ніяк не афішується, хто саме ухваляє ті чи інші рішення. Саме у віртуальній сфері встановлюються чіткі правила, але не закони та підзаконні акти, неявна, але висока централізація рішень, надзвичайно відчутна самодостатність та значна синергійність функціонування існуючих субсистем та віртуальної інфраструктури.

З нашої точки зору, парадигми «Homo informaticus» та «Homo retis», можуть вважатися не лише взаємодоповнювальними, а й такими, що мають усі ознаки світоглядного дуалізму, адже, як відомо, створювальний віртуалізований світ вже зараз активно впливає на людину, визначає її потреби, уподобання, мислення та, відповідно,

прийняття особистих рішень. За умов, наприклад, порушень з боку користувача як міжнародних законів, так і встановлених внутрішніх правил кураторами мереж можуть накладатися стягнення, серед яких позбавлення можливості проводити SWIFT – платежі, що може знекровити фінансову систему будь якої країни. Індивідуальні зловживання також можуть мати наслідки для користувача відповідних контролюючих систем.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Kuhn T. The Structure of Scientific Revolutions. – Chicago: University of Chicago Press, 1962. – 311 p.
2. Боднар І. Фінансова парадигма створення та функціонування інтернет-магазинів в Україні / І. Боднар // Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – № 9. – С. 33–36
3. Стрижиченко К. Формирование новой экономической парадигмы в условиях глобального финансового кризиса [Электронный ресурс] Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/formirovanie-novoj-economicheskoy>
4. Мак – Квейл Д. Теорія масової комунікації / переклад з англ. – Львів: Літопис, 2010. – 538 с.
5. Финансовые концепции в парадигме «асиметричной информации» [Электронный ресурс] Режим доступа: http://studbooks.net/31314/finansy/finansovy_kontsepsii
6. Кузнецов О. Англосаксонська модель глобального капіталізму: Монографія. – К.: Освіта України. – 2010. – 494 с.
7. Морозов В. Німецька модель регулювання економіки: Монографія. – К.: ВАДЕКС, 2013. – 513 с.
8. Pirie M. The Anglo – Saxon model of capitalism / Офіційний сайт М. Пірі. – 2010. – [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://madsen-piri.com/the-things-that-i-do-com>
9. Корнаи Я. Системная парадигма / Янош Корнаи // Вопросы экономики. – 2002. – № 4. – С. 4–16.
10. Socio – economics. Toward a New Synthesis/ A. Atzioni, P. Lawrence. – New – York – London: M.E. Sharpe, 1991. – 339 p.
11. Кінг Е. Часи і простори модерності (або кому потрібен постмодернізм?) / Глобальні модерності / За ред. М. Фезерстоуна, С. Леша, Р. Робертсона. – К.: Ніка – Центр, 2008. – С. 158–178.
12. Пітерзе Я. Глобалізація як гібридизація // Глобальні модерності / Глобальні модерності / За ред. М. Фезерстоуна, С. Леша, Р. Робертсона. – К.: Ніка – Центр, 2008. – С. 73–105.
13. Робертсон Р. Глокалізація: часопис і гомогенність – гетерогенність // Глобальні модерності / За ред. М. Фезерстоуна, С. Леша, Р. Робертсона. – К.: Ніка – Центр, 2008. – С. 48–72.
14. Фезерстоун М., Леш С. Глобалізація, модерність і опросторювання суспільної теорії // Глобальні модерності / За ред. М. Фезерстоуна, С. Леша, Р. Робертсона. – К.: Ніка – Центр, 2008. – С. 17–47.
15. Федірکو О. Формування нової локально – інноваційної парадигми регіональних досліджень / О.А. Федірко // Регіональна економіка. – 2015. – № 3. – С. 24–33.
16. Олейник А. Модель сетевого капитализма / А. Олейник // Вопросы экономики. – 2003. – № 8. – С. 132–149.
17. Чистяков С. Концепция сетевого человека / С.В. Чистяков // Экономика образования. – 2009. – № 2. – С. 38–41.